

Vereniging VEB NCVB

Postbus 240, 2501 CE Den Haag
Amaliastraat 7, 2514 JC Den Haag

T: +31 (0)70 313 00 00
F: +31 (0)70 313 00 99

I: www.veb.net
E: info@veb.net

Rek: ABN-AMRO 51.70.19.485
K.v.K: 40408053

AFM
Toezicht accountantsorganisaties
Postbus 11723
1001 GS, Amsterdam

Den Haag, 20 juni 2017

Referentie: 2017 026

Betreft: Verzoek tot handhaving inzake Imtech tegen KPMG Accountants N.V. / Thunnissen

Geachte heer Everts

De Vereniging van Effectenbezitters ("**VEB**") vraagt graag uw aandacht voor het volgende.

1. Verzoek tot handhaving van de VEB

- 1.1 De VEB vertegenwoordigt in overeenstemming met haar statutaire doel de belangen van alle Nederlandse effectenbezitters, waaronder de beleggers die aandelen houden (of hebben gehouden) in Royal Imtech N.V. ("**Imtech**"). Zoals bekend is Imtech op 13 augustus 2015 in staat van faillissement verklaard.
- 1.2 De VEB is een vereniging in de zin van artikel 3:305a BW en kan zelfstandig rechtsvorderingen instellen die strekken tot bescherming van gelijksoortige belangen van andere personen voor zover zij deze belangen behartigt.
- 1.3 De VEB heeft in lijn met haar statutaire doelstelling een direct belang bij een kwalitatief hoogwaardige en integer functionerende accountantscontrole in Nederland. In dat kader bericht de VEB u als volgt.
- 1.4 KPMG Accountants N.V. ("**KPMG**") houdt een vergunning van de AFM op grond van de Wet toezicht accountantsorganisaties ("**Wta**") onder vergunningnummer 13000121. De verantwoordelijk accountant, de heer M.J.P. Thunnissen RA, staat ook ingeschreven als externe accountant in het NBA-register en is aldus ook gebonden aan de regelgeving in de Wta.
- 1.5 De VEB dient hierbij een verzoek in tot handhaving van de Wta. Dat verzoek wordt hieronder toegelicht.

2. Werkzaamheden KPMG bij Imtech

- 2.1 KPMG was de externe accountant van Imtech. KPMG heeft in opdracht van Imtech de geconsolideerde jaarrekeningen – voor zover in dit kader relevant – over de

boekjaren 2013 (“**Jaarrekening 2013**”) en 2014 (“**Jaarrekening 2014**”) gecontroleerd en van een goedkeurende accountantsverklaring voorzien.

- 2.2 De heer Thunnissen was namens KPMG de verantwoordelijk partner. Hij zette zijn handtekening onder de goedkeurende accountantsverklaring bij Jaarrekening 2013 en Jaarrekening 2014.

3. De relevante werkzaamheden van KPMG bij Imtech ten aanzien van de Jaarrekeningen 2013 en 2014

- 3.1 De Jaarrekening 2013 dateert van 17 maart 2014. De (reguliere) accountantsverklaring van Thunnissen dateert eveneens van 17 maart 2014.

- 3.2 De accountantsverklaring over 2013 bevat een beperking over *going concern*:

“Emphasis of uncertainties with respect to the going concern assumption

We draw attention to note 2¹ to the consolidated financial statements which indicates the existence of material uncertainties which may cast significant doubt about the entity’s ability to continue as a going concern. Our opinion is not qualified in respect of this matter.”

- 3.3 De Jaarrekening 2014 dateert van 17 maart 2015. De uitgebreide accountantsverklaring (met *key audit matters*) van Thunnissen dateert eveneens van 17 maart 2015. Deze verklaring bevat geen beperking als in de Jaarrekening 2013 staat opgenomen.

- 3.4 In de bijbehorende toelichting liet Thunnissen weten “*there remain no material uncertainties with respect to going concern*”.

- 3.5 Hieronder volgt de volledige tekst uit de uitgebreide accountantsverklaring in Imtech Jaarrekening 2014 bij het punt *going concern*.

Going concern assumption

Management’s assessment of the going concern assumption has been identified as a key audit matter, as it requires significant judgment.

For our audit of the going concern assumption as disclosed in note 2 to the consolidated financial statements we evaluated and tested the assumptions, methodologies, and data used by the Company. This included comparison to actual 2014 results and expected results from improvement plans initiated by management including restructuring plans and by analysing sensitivities. We included in our team going concern experts to assist us with these procedures.

We noted that the Company has been able to significantly improve its financial position when compared to 30 June 2014. Given the financial covenant waivers obtained by the Company through Q1 of 2016 we specifically focused on those sensitivities in the available liquidity headroom where a reasonably possible change in assumptions per division, including timing of cash flows, could cause the Company to have to obtain additional liquidity. We also assessed the historical accuracy of management’s estimates and noted limited predictive accuracy of the Company in the past. We also noted that contingencies have been included in and sensitivities have been applied to the 2015 budget, most notably for Germany.

¹ Zie pagina 83 Jaarrekening 2013

The Company anticipates realising significant improvement in both operational results and working capital. We noted a risk that these planned operational improvements in 2015 do not occur at the forecasted pace or that the cash outflow resulting from the final outcome from contingent liabilities is higher than expected. The Company has options available to mitigate pressure on the liquidity. Although a level of uncertainty remains, we concur with management's conclusion in note 2 to the consolidated financial statements that there remain no material uncertainties with respect to going concern.

- 3.6 Nog geen vijf maanden nadat Thunnissen de accountantsverklaring had afgegeven, op 13 augustus 2015, vroeg Imtech haar faillissement aan.
- 3.7 De accountant dient bij zijn continuïteitsoordeel een periode van minimaal 12 maanden in de toekomst in acht te nemen (zie NBA Standaard 570 Continuïteit). Voor de VEB is niet duidelijk of KPMG en Thunnissen dat op adequate wijze bij de controle van Jaarrekening 2014 hebben gedaan.

4. De halfjaarcijfers over 2013 en 2014

- 4.1 Bij de halfjaarcijfers over 2013 en 2014 heeft de accountant een review verklaring² afgegeven. De halfjaarcijfers over 2012 zijn niet voorzien van een verklaring van de accountant. De halfjaarcijfers 2015 zijn vanwege het faillissement van Imtech niet meer gepubliceerd.
- 4.2 Volledigheidshalve zij hierbij opgemerkt dat een reviewverklaring niet dezelfde status heeft als een reguliere accountantsverklaring. Dit betekent echter niet dat de accountant geen verantwoordelijkheid draagt voor zijn reviewverklaring.
- 4.3 De halfjaarcijfers over 2013 van 26 augustus 2013 ("**Halfjaarcijfers 2013**") bevatten de volgende beperking:

Emphasis of an uncertainty with respect to the going concern assumption
We draw attention to note 3 to the interim financial statements, which indicates the existence of material uncertainties which may cast significant doubt about the entity's ability to continue as a going concern. Our conclusion is not qualified in respect of this matter.

- 4.4 De halfjaarcijfers over 2014 van 26 augustus 2014 ("**Halfjaarcijfers 2014**") de volgende beperking:

Emphasis of an uncertainty with respect to the going concern assumption
We draw attention to note 3 to the interim financial statements, which indicates the existence of material uncertainties which may cast significant doubt about the entity's ability to continue as a going concern. Our conclusion is not qualified in respect of this matter.

5. De werkzaamheden van de accountant bij de claimemissies

² "**Scope** We conducted our review in accordance with Dutch law including standard 2410, 'Review of Interim Financial Information Performed by the Independent Auditor of the Entity'. A review of interim financial information consists of making inquiries, primarily of persons responsible for financial and accounting matters, and applying analytical and other review procedures. A review is substantially less in scope than an audit conducted in accordance with auditing standards and consequently does not enable us to obtain assurance that we would become aware of all significant matters that might be identified in an audit. Accordingly, we do not express an audit opinion."

- 5.1 KPMG heeft bij de claimmissies in 2013 (“**Prospectus 1**”) en 2014 (“**Prospectus 2**”) ook een verklaring afgegeven. Daarover het volgende.
- 5.2 In de verklaring bij Prospectus 1 – die op 4 juli 2013, overigens bijna gelijktijdig met Jaarrekening 2012 verscheen – laat (de toenmalig verantwoordelijke accountant) Riegman (eveneens van KPMG) weten:

Opinion with respect to the company financial statements

In our opinion, the company financial statements give a true and fair view of the financial position of Royal Imtech N.V. as at 31 December 2012 and of its result for the year then ended in accordance with Part 9 of Book 2 of the Netherlands Civil Code.

Emphasis of uncertainties with respect to the going concern assumption

We draw attention to note 4 to the consolidated financial statements which indicates the existence of material uncertainties which may cast significant doubt about the entity’s ability to continue as a going concern. Our opinion is not qualified in respect of this matter.

- 5.3 In Prospectus 2 (van 8 oktober 2014) staat geen zelfstandige verklaring van KPMG. Imtech laat weten – met verwijzing naar Jaarrekening 2012 en Jaarrekening 2013 die beide in het Prospectus 2 zijn opgenomen – dat KPMG geen bezwaar heeft gehad tegen de opname van beide jaarrekeningen; een en ander in de volgende bewoording:

“KPMG has given, and has not withdrawn, its consent to the incorporation by reference of its reports in this Prospectus in the form and context in which they are included. As the Offer Securities have not been and will not be registered under the U.S. Securities Act, KPMG has not filed a consent under the U.S. Securities Act.

The Company confirms that the information in the auditor’s reports incorporated by reference in this Prospectus has been accurately reproduced and that as far as the Company is aware and able to ascertain from information published by the auditors, no facts have been omitted which would render the auditor’s reports inaccurate or misleading.”

6. Bezwaren tegen handelen KPMG/Thunnissen bij Imtech

- 6.1 KPMG en Thunnissen plaatsten op 17 maart 2015 nog hun goedkeurende verklaring onder de Jaarrekening 2014. In de uitgebreide accountantsverklaring liet Thunnissen weten: “*there remain no material uncertainties with respect to going concern*”.
- 6.2 Vijf maanden later, op 13 augustus 2015, vroeg Imtech haar faillissement aan.
- 6.3 Zoals beschreven dient de accountant bij zijn continuïteitsoordeel een periode van minimaal 12 maanden in de toekomst in acht te nemen (zie NBA Standaard 570 Continuïteit). De vraag is of Thunnissen een deugdelijke grondslag hadden voor zijn goedkeurende verklaring bij de Jaarrekening 2014, meer in het bijzonder dat de continuïteit van Imtech gewaarborgd was.
- 6.4 Hetzelfde geldt voor de verklaring van de accountant bij Prospectus 2. Prospectus 2 dateert van 8 oktober 2014. Ongeveer 10 maanden voor het faillissement van Imtech.
- 6.5 Het faillissement van Imtech betekent dat de EUR 1,1 miljard die Imtech in juli 2013 en oktober 2014 bij haar aandeelhouders ophaalde, is verdampt.
- 6.6 Voor de VEB is dit meer dan voldoende reden om de AFM te verzoeken het werk van KPMG en Thunnissen kritisch te onderzoeken, in ieder geval de Jaarrekening 2014 inclusief de uitgebreide accountantsverklaring.

- 6.7 Tevens zijn meer dan voldoende vraagtekens te plaatsen bij de overige werkzaamheden van KPMG bij Imtech, zoals beschreven in de hoofdstukken 3, 4 en 5. Het gaat hierbij in het bijzonder om Prospectus 2.
- 6.8 Bij Jaarrekening 2014 gaat het om de volgende werkzaamheden van de accountant:
- (i) Het feit dat de accountant bij de toelichting van de Jaarrekening 2014 zonder vermeldt dat “*there remain no material uncertainties with respect to going concern*”. Het is de vraag of de accountant een deugdelijke grondslag had om deze verklaring in de accountantsverklaring op te nemen.
 - (ii) Tevens heeft de VEB vraagtekens bij de volgende posten in de jaarrekening en de controle daarvan door de accountant: (a) onderhanden werk; (b) debiteuren; en (c) goodwill. Uit de uitgebreide controleverklaring blijkt dat de accountant deze onderwerpen (terecht) heeft aangemerkt als *key audit matter*. Gezien het faillissement van Imtech is het de vraag of de accountant deze posten goed heeft gecontroleerd en niet had moeten aandringen op verdere afwaarderingen.
 - (iii) Nauw hiermee samen hangt de eigenstandige beoordeling door KPMG van de prognoses die Imtech heeft afgegeven over de operationele gang van zaken in de jaren na het afgeven van de verklaring (de prognoses over 2015 en later). De VEB heeft met name twijfels over het realiteitsgehalte van de prognoses op het gebied van winstgevendheid en liquiditeit. Enerzijds omdat Imtech in het recente verleden had laten zien prognoses stelselmatig niet te kunnen verwezenlijken. Anderzijds omdat steeds nieuwe malversaties uit het verleden (‘legacy issues’) bleven opdoemen met negatieve impact op de toekomst van de onderneming. Aangetekend zij dat deze operationele toekomstverwachtingen een belangrijke basis vormen voor de beoordeling van de post goodwill.
- 6.9 In dit kader is van belang dat Imtech sinds februari 2013 onderwerp is van diverse (fraude) onderzoeken. Een en ander heeft tot consequentie gehad dat de Jaarrekening 2012 pas in juni 2013 is gepubliceerd.
- 6.10 Imtech liet in haar persbericht van 21 mei 2013 bovendien weten dat de Jaarrekening 2011 geen getrouw beeld gaf. Ook de openingsbalans van Jaarrekening 2011 diende te worden aangepast, waaruit volgt dat ook de Jaarrekening 2010 en eventueel eerdere jaarrekeningen geen getrouw beeld geven.
- 6.11 De onregelmatigheden die vanaf februari 2013 aan het licht zijn gekomen hebben aanleiding gegeven voor Imtech om via de claimmissies in 2013 en 2014 aanvullend aandelenkapitaal op te halen.
- 6.12 Gezien beide claimmissies en het faillissement in 2015 is het de vraag of Imtech niet meer afwaarderingen (in ieder geval ten aanzien van de posten: debiteuren, onderhanden werk en goodwill) had moeten opnemen in haar financiële verslaggeving *voorafgaand* aan de Jaarrekening 2014. Dat is de reden voor de VEB om deze financiële documenten in hoofdstuk 4 en 5 van deze brief expliciet te noemen.
- 6.13 De VEB is op de hoogte van het feit dat de Imtech curatoren een en ander in hun oorzakenonderzoek zullen betrekken. Dat neemt niet weg dat de AFM een dergelijk onderzoek niet aan private partijen kan laten, zeker als de AFM zelf bestuursrechtelijke bevoegdheden heeft die een dergelijk onderzoek veel eenvoudiger maken.
- 6.14 Eerder liet u (bij monde van AFM-bestuurder Everts) in de Telegraaf van 16 oktober 2015 weten dat het „terecht” is dat beleggers vragen over de rol van de accountant van Imtech beantwoord willen zien: „*De vraag is of die accountant niet kritischer*

had moeten zijn op de verslaggeving en de continuïteit. Het is ook goed om dat bij de rechter te toetsen, dat hoort zijn rechtsgang te hebben.”

7. Verzoek tot handhaving

- 7.1 De VEB heeft een direct belang bij een kwalitatief hoogwaardig en integer functionerende accountantscontrole in Nederland en aldus bij een strikte handhaving van de Wta.
- 7.2 Het faillissement van Imtech dateert van vijf maanden nadat KPMG een goedkeurende verklaring bij de Jaarrekening 2014 (inclusief ongeclausuleerde mededeling over *going concern*) heeft gegeven. Mede in het licht van de bijzondere situatie van Imtech (zoals omschreven in 6.8 e.v. van deze brief) is er een meer dan redelijk vermoeden dat de controle door KPMG en Thunnissen van de Jaarrekening 2014 niet adequaat is geschied. Een nader onderzoek door de AFM is dan ook gerechtvaardigd.
- 7.3 De VEB heeft ook gereede twijfels bij controlewerkzaamheden van KPMG zoals omschreven in de hoofdstukken 4 en 5, zie 6.9 e.v. van deze brief.
- 7.4 Het handelen van KPMG en Thunnissen schaadt in de eerste plaats de belangen van de gedupeerde Imtech beleggers. Het gaat hier niet alleen om de individuele belangen van de Imtech beleggers, maar ook het collectief van Imtech beleggers. De VEB behartigt deze belangen als collectieve actieorganisatie ex art. 3:305a BW rechtstreeks. In de tweede plaats raakt het handelen van KPMG en Thunnissen de algemene beleggersbelangen die de VEB behartigt conform haar statutaire doelstellingen en feitelijke werkzaamheden. Ten derde wordt de VEB ook rechtstreeks geraakt door haar aandelenbelang in het failliete Imtech.
- 7.5 Daarom verzoekt de VEB als rechtstreeks belanghebbende de AFM hierbij handhavend³ op te treden tegen KPMG en Thunnissen.
- 7.6 De VEB verzoekt u een onderzoek⁴ in te stellen naar de mogelijke overtreding van de Wta door KPMG en Thunnissen. Mocht uit uw onderzoek inderdaad blijken dat KPMG en Thunnissen in strijd hebben gehandeld met de Wta, dan verzoekt de VEB de AFM die maatregelen te nemen ten aanzien van KPMG en Thunnissen die zij geraden acht.
- 7.7 Graag verneemt de VEB binnen redelijke termijn, maar in ieder geval vóór 15 juli 2017, uw reactie, indien binnen het wettelijk kader mogelijk.

Vanzelfsprekend is de VEB bereid haar verzoek tot handhaving nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Effectenbezitters

P.M. Koster
directeur

³ Hieronder valt onder meer het opleggen van een bestuurlijke boete aan KPMG en het voorleggen van een tuchtklacht tegen Thunnissen aan de accountantskamer.

⁴ De AFM ontleent deze onderzoeksbevoegdheid in ieder geval aan art. 49 en 51a Wta jo. art. 23 Verordening (EU) nr. 537/2014.